

Анотація

Юрчишин П. Г. Современное состояние и перспективы реформирования института права частной собственности на леса в Украине. — Статья.

Статья посвящена исследованию основных подходов относительно реформирования института права собственности на леса в Украине. В статье исследуются особенности реформирования данного института относительно собственности на леса в Украине, эффективного налогообложения, финансирования и ценовой политики в сфере лесного хозяйства Украины.

Ключевые слова: лесное хозяйство, лесные правоотношения, право собственности на леса, формы права собственности на леса.

Summary

Yurchyshyn N. G. Modern State and Prospects of Reformation if the Institution of Property Right for Forests in Ukraine. Article.

This article is devoted to the analysis of the main approaches to the reformation of the institution of property right for forests in Ukraine. This article studies peculiarities of reformation of this institution regarding the system of property right for forests, effective taxation, financing and price policy in the field of forestry of Ukraine.

Keywords: forestry, legal relationship in forestry, property right for forests, forms of property right for forests.

УДК 346.5:330.341.1

М. Д. Василенко

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ НЕОЛІБЕРАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

За роки незалежності в умовах криз і протиріч відбувся принциповий перехід від економічних відносин соціалістичного типу до відносин, притаманних капіталістичному ринковому господарству з відповідним правовим супроводженням і зміною законодавства. Однак в епоху знань і високих технологій розвиток економіки значною мірою визначається, в першу чергу, рівнем розвитку та ефективністю інноваційних процесів в господарстві країни, станом її інноваційного законодавства та виробництва. Передові технології, запропоновані у виробництві, забезпечують випуск конкурентоспроможної на зовнішньому ринку високотехнологічної продукції, сприяють підвищенню якості та здешевленню продукції на внутрішньому ринку, розвивають інновації в господарській діяльності. Саме ст. 3 ГК України визначає господарську діяльність як діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямовану на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [1]. При цьому господарськими правовідносинами вважають суспільні відносини, що виникають у сфері господарювання щодо безпосереднього здійснення господарської діяльності та організації такої діяльності та врегульовуються нормами права, а також характеризуються особливим суб'єктним складом, поєднанням організаційних та майнових елементів. Однак тут існує достатньо

особливостей, пов'язаних зі ступенем втручання держави в господарську діяльність. Основна з них полягає в тому, що інноваційна діяльність передбачає з усієї господарської діяльності максимального втручання, бо пов'язана з такою особливістю інновацій, як проведення наукових і дослідно-конструкторських робіт, створення дослідних зразків та запуск їх у виробництво [2]. Якщо провести господарсько-правовий аналіз економічних систем індустріально розвинених країн, можна відзначити, що в останні тридцять років, фактично, вичерпана парадигма «економіки добробуту». Багато відомих західних теоретиків виступали в цей період за посилення державного регулювання економіки, указуючи на очевидні недоліки вільного ринку. Виникло розуміння, що розвиненим країнам потрібна інша парадигма розвитку. Тому так швидко знайшла своїх прихильників ідея інноваційного розвитку, під яку шикуються і основні соціальні інститути: фундаментальна і прикладна наука, освіта, бізнес, державне управління. Виникло розуміння, що «інноватору» треба дати можливість вбудуватися в систему, в якій держава підтримує всіх тих, хто націлений на розвиток виробництва нових технологій, товарів, послуг. Виникло поняття «національна інноваційна система» (див., наприклад [3]). Розуміючи важливість створення національної інноваційної системи в Україні Верховною Радою і Урядом було проведено ряд заходів. Так, наприклад, в плані підготовки до парламентських слухань «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів», що відбулися 17 червня 2009 р. [4], в Інституті електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України за участю народних депутатів України, керівників міністерств, представників Ради національної безпеки і оборони України, Секретаріату Президента України, НАН України, галузевих академій наук, технологічних парків, наукової громадськості 25 травня 2009 р. відбувся «круглий стіл» на тему: «Технологічні парки та інноваційні структури інших типів в Україні: стан та перспективи розвитку». Незважаючи на високий інноваційно-інтелектуальний рівень зборів і підтримку інноваційних ідей владою, все ж таки неоліберальні тенденції перемогли, а закони, а також правові рішення і постанови різних державних інституцій досі залишаються лише «на папері».

В той же час слід мати на увазі, що в перші роки незалежності України основними заходами щодо лібералізації економіки було обмеження державного контролю за господарськими відносинами; демонтаж механізмів, пов'язаних із державним регулюванням цін, розподілом ресурсів, адміністративним обмеженням зовнішньої торгівлі. Ліберальна модель ринкового реформування передбачала різке скорочення бюджетних видатків на потреби розвитку національної економіки, зменшення централізованих інвестицій, у тому числі й на потреби технічної модернізації виробництва; майже повну ліквідацію дотацій та субсидій. Як противагу обов'язковому наслідку загальної лібералізації цін — інфляції, ліберальна модель реформування економіки передбачала заходи з обмеження сукупного попиту. Зменшенню інфляції мало сприяти й ускладнення умов надання кредитів, жорсткий контроль над обсягом грошової маси в обігу тощо. Про стимулювання інноваційного розвитку в таких умовах було

важко говорити. Тенденція до посилення регулюючої ролі держави була в останні три десятиліття перервана відродженням економічного лібералізму і поверненням до прославлення вільного ринку, причому ініціатори нового напрямку жорстко протиставили себе теоріям державного регулювання.

Аналіз сучасних господарсько-правових і політико-правових відносин свідчить, що в теперішній час у світі фактично домінують не класичні ліберальні економічні і правові відносини, а неоліберальні відносини, і не враховувати вплив цих неоліберальних ринкових відносин на розвиток економіки, в тому числі на її інноваційну складову, не можна. Таке розуміння обумовлене тим, що неолібералізм володіє природною властивістю витіснити інноваційну складову з числа головних джерел економічного зростання і зводити в цю роль фінансовий капітал, перетворюючи його на відносно самостійний спосіб накопичення прибутку. Однак таке накопичення капіталу, слабо пов'язане з реальним матеріальним виробництвом, і є багато в чому фіктивним. Господарські правовідносини напряму залежать як від самої неоліберальної політики, яка породжує неолібералізм як систему відносин, так і норм права, породжених такою системою. На практиці прихильником лібералізації ринку стає країна з найсильнішою економікою, для якої інші країни з обмеженнями ринку є перешкодою в реалізації власної економічної експансії. Важко говорити, що сьогодні Україна має сильну розвинену економіку: вона посідає місце серед «аутсайдерів». Це відбувається, незважаючи на інноваційне мислення відомих українських діячів-інноваторів та вчених-державників. Дослідженню господарсько-правових засобів регулюючого впливу держави на господарську діяльність приділяється багато уваги у роботах Ю. Є. Атаманової, Г. Л. Знаменського, Д. В. Задихайла, В. К. Мамутова, О. П. Підцерковного, І. В. Спасибо-Фатєєвої та ін. Так, В. П. Семиноженко обґрунтував, що в основі економіки знань полягають нові знання, які мають інформаційну основу і втілюються в інноваціях, і які у високорозвинених економіках через новітні технології та відповідну продукцію забезпечують в кінцевому рахунку домінуючу вагу приросту валового внутрішнього продукту [5]. Тільки такого роду інновації можуть забезпечити для України вихід на новий рівень конкурентоспроможності, оскільки в результаті в економіці створюватимуться умови для динамічного зростання. Як відзначив В. К. Мамутов (див. [6]), тенденція зближення систем правового регулювання господарської діяльності має стійкі ознаки. Певною мірою ця тенденція зумовлена, мабуть, зближенням заходів державного регулювання економіки, спільними регулятивними заходами різних держав, міжнародних організацій. Характерно, що це відбувається все ж таки в рамках неоліберальних економіко-правових відносин, і, на нашу думку, інноваційний процес суттєво гальмується. Однак В. К. Мамутов влучно зауважив, що зближення систем правового регулювання господарської діяльності не означає повної їх уніфікації, не перешкоджає інноваціям у цій сфері в кожній країні. Слід відзначити, що в загальному контексті проблема неолібералізації української економіки розглядалася також Б. А. Малицьким (див., наприклад [7]).

В економічній науці та в господарському праві неолібералізм визначають як напрям управління та правового забезпечення господарської діяльності, прихильники якого відстоюють принцип повного саморегулювання економіки, вільної від зайвої регламентації. Цей напрям одержав розвиток у середині — кінці ХХ ст. і успадковується фактично від лібералізму. Таке розуміння неолібералізму в контексті господарського права визначено вперше і відображає точку зору автора. Варто відзначити, що, відрізняючись від неолібералізму, саме економічний лібералізм все ж таки був його достатньо успішним попередником. Тому немає нічого дивовижного в тому, що навіть найбільш високорозвинуті країни Європи, що входять до числа світових лідерів, в діалозі з США зі своєю доцільністю регулювання ринків виглядають консерваторами. В той же час США через кризу самі змушені займатися державним регулюванням економіки, в тому числі фінансових ринків.

Економічний неолібералізм спирається на тезу про категоричне недопущення втручання держави в економіку і в постулюванні необмеженої конкуренції як найбільш ефективного економічного механізму, що забезпечує через вільне ринкове формування цін регулювання господарських процесів, зростання суспільного добробуту і досягнення соціальної справедливості. Під приводом «коректування» економіки країн, що розвиваються, здійснюється фактична деіндустріалізація та десуверенізація цих країн, нав'язування їм певного місця в системі глобальної економіки. Все проводиться за «стандартним рецептом»: лібералізація цін і фінансів, приватизація, забезпечення повної відкритості ринків і орієнтація їх на експорт, гарантії вивозу прибутків тощо. Тоді принцип невтручання держави в економіку припускає усунення від участі в економічному житті країни національних урядів, а отже, й населення. В цьому випадку країни-«реціпієнти» ліберальних ринкових реформ стають сировинними колоніями або трудовими таборами, обслуговуючими інтереси «золотого» мільярда. У автора не викликає сумнівів, що за таких умов важко створити економічну систему, здатну забезпечити прогресивний розвиток будь-якої країни. В першу чергу, це стосується розвитку інноваційної діяльності та інноваційних технологій, яким не притаманний розвиток без реальної державної підтримки (див., наприклад [2]). Підкреслимо, що це стосується будь-якої країни, з якою системою господарювання, в тому числі і тою, що панує нині в Україні. Більше того, таке зауваження стає досить важливим, коли в державі відсутня культура прийняття рішень на рівні національної відповідальності, бракує вміння підкоряти свої особисті інтереси загальнодержавним, а також стратегічно мислити. В Україні ще не склалася стабільна система взаємозалежності олігархії, державної влади та її інститутів. В результаті з двох існуючих у світі на час проголошення незалежності моделей переходу до ринкових відносин була прийнята не модель українського економіста М. Туган-Барановського, що базується на інноваційній теорії та передбачає здійснення поступової, еволюційної трансформації суспільства в напрямку концентрації інвестицій в пріоритетні галузі економіки держави, а монетаристська англо-американська теорія М. Фрідма-

на за програмою «шокової терапії». Все це завдало непоправної шкоди соціально-економічному розвитку країни, внаслідок чого вона була відкинута на 30–50 років [8]. Неолібералізація фактично звільнила господарську діяльність від впливу держави і суспільства, поставила в основу всіх людських відносин вільний ринковий обмін. Більшість нових пострадянських країн, зокрема й Україна, з різних причин були втягнуті в систему такої моделі лібералізації економіки. В результаті цього відбувається безпрецедентне посилення економічної нерівності і серед країн, і серед населення окремо взятих країн. Автор роботи (М. В.) вважає, що ключову роль в насадженні в світі неоліберальної доктрини зіграли Р. Рейган і М. Тетчер, що вкрай негативно в наступному вплинуло на інноваційний розвиток України, незважаючи на інноваційне мислення відомих українських діячів-інноваторів та вчених-державників. Світова криза, яка торкнулася всіх країн, свідчить про крах неоліберальної доктрини організації економічного життя.

Аналіз ходу неолібералізації дозволяє зробити ряд важливих, на наш погляд, зауважень, що відносяться до оцінки результатів неолібералізації, облік яких може сприяти обґрунтуванню і виробленню необхідних дій, які були б підкріплені законодавством) для відновлення нормального економічного життя. Безумовно, це має проявитися саме на інноваційній діяльності.

Переміщення конкуренції з виробництва в сферу фінансового капіталу істотно трансформувало сенс і правила конкурентної боротьби, наповнило їх сенсом і правилами, характерними для азартних ігор. За такими гральними правилами і спекулятивними принципами організовується, зокрема, і торгівля цінними паперами. В результаті за короткий період неоліберальних економічних перетворень різко зросла частка спекулятивних операцій в загальному об'ємі національних і міжнародних фінансових операцій. За даними американського аналітика Наома Хомські [9], якщо в 1971 р. на початку неолібералізації 90 % міжнародних фінансових угод відносились до реальної економіки і тільки 10 % були спекулятивними, то до середині 90-х рр. це співвідношення змінилося на протилежне. Якщо у класичному розумінні першочерговим чинником вважається праця, то нині істотно зросла роль капіталу. Про це свідчить те, що праця в багатьох країнах не має необхідного престижу, низько оплачується. Поряд із цим з'явилася категорія багатих і дуже багатих людей, які шляхом маніпуляцій із капіталом безпідставно привласнюють результати чужої праці. Сьогодні суспільство має усвідомити, що люди з ідеологією посередника не повинні обіймати високі посади в державі, бо їхні рішення завжди призводять до загибелі підприємств та економіки загалом. Величезні масштаби зростання спекулятивної компоненти в економіці примушують говорити, що сьогодні прибуток все більше створюється у фінансовій сфері, а не у виробництві.

Неолібералізм, віддаливши державу від безпосередньої участі в економічному процесі, не просто привів до відриву фінансової системи від матеріального виробництва і до перенесення конкуренції з нього у фінансову сферу, але і створив умови для паразитування останньої на виробничій сфері. Так, наприк-

лад, в Україні за сім років (2001–2007 рр.) оплата послуг фінансових посередників як частка загального валового прибутку, одержаного всією економікою країни, зросла в три рази — більше, ніж в будь-якій іншій галузі [10]. Як наслідок, до недавнього часу, практично до самого початку кризи, відбувалося нестримне зростання фінансової системи. Держави всього світу продовжують сприяти зростанню фінансових систем, але криза не закінчується і до нині. Загальмувався, а в деяких країнах навіть став погіршуватися якісний склад працівників не тільки науково-технічної, а й загальної виробничої сфери. У промисловості України, наприклад, частка працівників високої кваліфікації складає всього 10 %, тоді як для інноваційно орієнтованих економік значення цього показника повинне перевищувати 40 % [11].

Природно автора роботи цікавило питання, яким чином неолібералізація стимулює інноваційну кризу і як це відгукується на розвиток інноваційного законодавства. Зміни, які відбулися в процесі проведення неоліберальних ринкових реформ, перш за все, в національній інноваційній системі, зокрема в питаннях науки і високотехнологічного виробництва мали негативний характер при високому рівні розуміння необхідності інноваційного шляху розвитку країни. У свою чергу, така «неінноваційна переорієнтація» економіки не могли не вплинути відповідним чином на формування специфічних моральних і професійних якостей підприємців, на зміну в суспільстві престижності професій, піднявши на найвищий ступінь саме ті професії, які понад усе підходять для таких умов. В Україні неолібералізація створила широкий простір для нечесної приватизації матеріальної та інтелектуальної власності. Вона в багато разів підсилила розповсюдження в суспільстві корупції, стимулювала зрощення капіталу з владою і масштабне використання грошових коштів власників капіталу для забезпечення приходу до влади політиків, лояльних до інтересів капіталу, що сформувалися в неоліберальній економіці, далеких від інтересів суспільства і трудящих. Тим самим неолібералізм став серйозним гальмом для розвитку реальної демократії. Однак наприкінці ХХ — початку ХХІ століття процес створення та нагромадження нових знань призвів до переходу в якісно новий стан: знання стали самостійною продуктивною силою. Знання визначальним чином впливають не лише на сферу виробництва, але й на структуру та обсяги споживання. Переважна частина споживання мешканців найбільш розвинених країн світу складається з товарів, потреба в яких та вміння користуватися якими стали можливими лише завдяки найновітнішим досягненням науки і техніки. За даними Світового банку, національне багатство розвинених країн тільки на 5 % складається з природних ресурсів, на 18 % — з капіталу і на 77 % — із знань та умінь їх застосовувати. Ці дані наведені В. Семенюк-Самсоненко в статті [12]. На думку автора, тільки інноваційний шлях розвитку держави, про який неодноразово декларувалося в Україні (див. [13]), передбачає подолання існуючої кризи через створення наукомістких виробництв, а саме, створення різних інноваційних структур, серед яких провідне місце займають технологічні парки і технополіси. В такому разі необхідними стають гнучка державна політика, правовий захист розроблених

технологій, охорона інтелектуальної власності, ревізія наявних наукових досліджень і їх виробничого використання.

Таким чином, господарські правовідносини в умовах сучасної економіки характеризуються неоліберальними відносинами. Вони не сприяють розвитку виробничого сектора і ще в більшому ступені не сприяють інноваційному виробництву. Такі відносини створюють при цьому несприятливі умови для створення нових технологічно просунутих продуктів виробництва. В умовах неолібералізації відбулося відокремлення грошового капіталу від матеріального виробництва, при цьому відбувалося його зростання та нарощування обсягів фінансових угод. Проте таке зростання значною мірою є фіктивним. У регульованій ринковій економіці продовжують діяти всі відомі закони ринку, але сфера і масштаби їх дії обмежені встановленими державою правилами. Під впливом державного втручання відбувається модифікація ринкових відносин, які виглядають зовсім не так, як вони описуються класиками і неокласиками лібералізму. Вони мають чітку інноваційну спрямованість. Необхідна відмова від неолібералізму як глобальної ідеології і створення нового економічного світопорядку, порядку з новими фінансовими центрами і центрами владних повноважень, діяльність яких буде заснована на безумовному обліку дійсно національних держав, що входять до них. Технологічно розвинені країни світу, на відміну від України, зрозумівши це стали проявляти тенденції правового супроводження свого господарства задля інтенсивного інноваційного зростання в умовах нової технологічної парадигми. Незважаючи на панування неоліберальних економічних відносин, в сучасному світі відбувається переоцінка основних цінностей. Цей процес продовжується, він тільки сповільнився. Від економічної спрямованості суспільство переходить до інноваційної, від нагромадження матеріального багатства як основи особистого добробуту — до нагромадження інформації як основи суспільного прогресу. В правових колах стало очевидним, що багато років відбувається зволікання з реформами, зведення їх лише до добре задекларованих намірів без чіткої стратегії і конкретної відпрацьованої тактики щодо активізації інноваційно-господарської діяльності, а це з кожним роком стає все більше неприпустимим і небезпечним для держави. Причина полягає в занепаді інноваційної складової розвитку держави, що порушує господарський правопорядок в країні. Необхідність розумного державного стимулювання інноваційної діяльності визначається як об'єктивними властивостями інноваційних процесів, пов'язаних з високою капіталомісткістю наукових досліджень, так й існуючими ризиками. При цьому ключовим завданням державної науково-технічної політики стає створення і вдосконалення всіх ланок механізму забезпечення інноваційних структур. При цьому треба створити систему, яка має охопити, в першу чергу, адміністративно-правове регулювання інноваційної діяльності, в тому числі, законодавчі заходи по підвищенню інноваційної активності і розвитку інноваційної інфраструктури, розробку й вдосконалення правових і фінансових інструментів державної підтримки технопарків і інноваційних структур інших типів.

Література

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 18. — Ст. 144.
2. Василенко М. Д. Спеціальний режим господарювання: адміністративно-правове регулювання технопарків // Науковий вісник Чернівецького університету. Правознавство. — 2007. — Вип. 402. — С. 52–57.
3. Василенко М. Д. Створення національної інноваційної системи та її правове забезпечення // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. — О. : Юрид. л-ра, 2010. — Вип. 53. — С. 163–171.
4. Постанова Верховної Ради України «Про проведення парламентських слухань «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 30. — Ст. 439. (Див. також: Парламентські слухання «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» // Інтелектуальна власність. — 2009. — № 7. — С. 4–8).
5. Гесп В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Гесп, В. П. Семиноженко. — Х. : Копістанта, 2006. — 272 с.
6. Мамутов В. К. Загальні проблеми науки господарського права на стику ХХ та ХХІ століть // Право України. — 2010. — № 8. — С. 4–12.
7. Малицький Б. А. Перепони на шляху інноваційного розвитку економіки України та можливості їх подолання // Наука та наукознавство. — 2003. — № 4. — С. 43–46.
8. Беляев О. О. Держава і перехідна економіка: механізм взаємодії / О. О. Беляев, А. С. Бебело, О. М. Комяков. — К.: КНЕУ, 2003. — 190 с.
9. Хомски Н. Неолібералізм и глобальный порядок [Електронний ресурс] / Н. Хомски. — Режим доступу : <http://gtmarket.ru/laboratory/expertize/gtmarket/2006/490>.
10. Статистичний щорічник України за 2007 рік. — К. : Держ. ком. статистики України, 2008. — 571 с.
11. Малицький Б. А. Прикладне наукознавство / Б. А. Малицький. — К. : Фенікс, 2007. — 464 с.
12. Семенюк-Самсоненко В. «Камо грядеші» Україно?! // Голос України. — 2011. — 22 лип., № 132. — С. 3.
13. Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України : схвалена Постановою Верховної Ради України від 13 лип. 1999 р. № 916-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 37. — Ст. 336.

Анотація

Василенко М. Д. Інноваційний розвиток в умовах неоліберальної економіки: економіко-правовий аналіз. — Стаття.

В роботі обговорено ступень можливого втручання держави в господарську діяльність. Встановлено, що інноваційна діяльність передбачає максимальне втручання держави. Доведено, що господарські правовідносини в умовах сучасної економіки характеризуються неоліберальними відносинами, які не сприяють розвитку виробничого сектора і ще в більшому ступені не сприяють інноваційному виробництву. Вони створюють несприятливі умови для інноваційного розвитку: принципово необхідні законодавчі зміни.

Ключові слова: господарська діяльність, правовідносини, неоліберальна економіка, інноваційна діяльність, держава, втручання, законодавчі зміни.

Аннотация

Василенко М. Д. Инновационное развитие в условиях неоллиберальной экономики: экономико-правовой анализ. — Статья.

В работе обсуждена степень возможного вмешательства государства в хозяйственную деятельность. Установлено, что инновационная деятельность предусматривает максимальное вмешательство государства. Доказано, что хозяйственные правоотношения в условиях современной экономики характеризуются неоллиберальными отношениями, которые не способствуют развитию производственного сектора и еще в большей степени не способствуют инновационному производству. Они создают неблагоприятные условия для инновационного развития: принципиально необходимы законодательные изменения.

Ключевые слова: хозяйственная деятельность, правоотношения, неоллиберальная экономика, инновационная деятельность, государство, вмешательство, законодательные изменения.

Summary

Vasylenko N. D. Innovative development in the conditions of neoliberal economy: economic legal research. — Article.

The level of governmental intervention to economic activity is discussed. It is set that to innovative activity will be necessary maximal governmental support. It is well-proven that economic legal relationships in the conditions of modern economy are characterized by neoliberal relations. They don't create condition for innovative production. On the contrary they create unfavorable condition for innovative development: principal legislative changes are needed.

Keywords: economic activity, legal relationships, neoliberal economy, innovative activity, state, interference, legislative changes.

УДК 347.56:614.25(477)

О. О. Мавед

НЕДОЛКИ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ УКРАЇНИ: СУБ'ЄКТИВНА ОЦІНКА

Згідно з Конституцією України держава гарантує громадянам право на охорону здоров'я та життя. Ці права є найбільш значним об'єктом кримінального права, тому Кримінальний кодекс містить значну кількість норм, передбачаючих кримінальну відповідальність за скоєні злочини проти життя та здоров'я людини.

За останні 20 років збільшилась кількість злочинів у сфері охорони здоров'я. Усе частіше порушуються не тільки права громадян на медичну допомогу, але й на життя та здоров'я людини.

Охорона здоров'я — система заходів, спрямованих на забезпечення збереження і розвитку фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості життя [9].

У зв'язку з втіленням у медичну практику сучасних методів лікування та діагностики до медичних працівників пред'являються більш високі професійні вимоги.

У зв'язку з погіршенням медичної допомоги в Україні проблема покращення медичного обслуговування сьогодні має провідне значення.

Проблему злочинів у сфері охорони здоров'я вивчали В. І. Акопов, Ф. Ю. Бердичевський, В. А. Глушков, Є. О. Маляєва, М. Н. Малеева, А. А. Мохов, І. Ф. Огарков, І. А. Сенюта, В. Ю. Стеценко та інші.

Мета дослідження: визначити на підставі опитування громадян м.Одеси основні питання щодо медичного обслуговування в Україні.

Для досягнення мети поставлені наступні завдання:

1. Оцінити загальний стан здоров'я в Україні.
2. Виявити причини скоєння злочинів у сфері охорони здоров'я.
3. Виявити заходи щодо отримання висококваліфікованої медичної допомоги.